

Nowe warunki techniczne WT2017

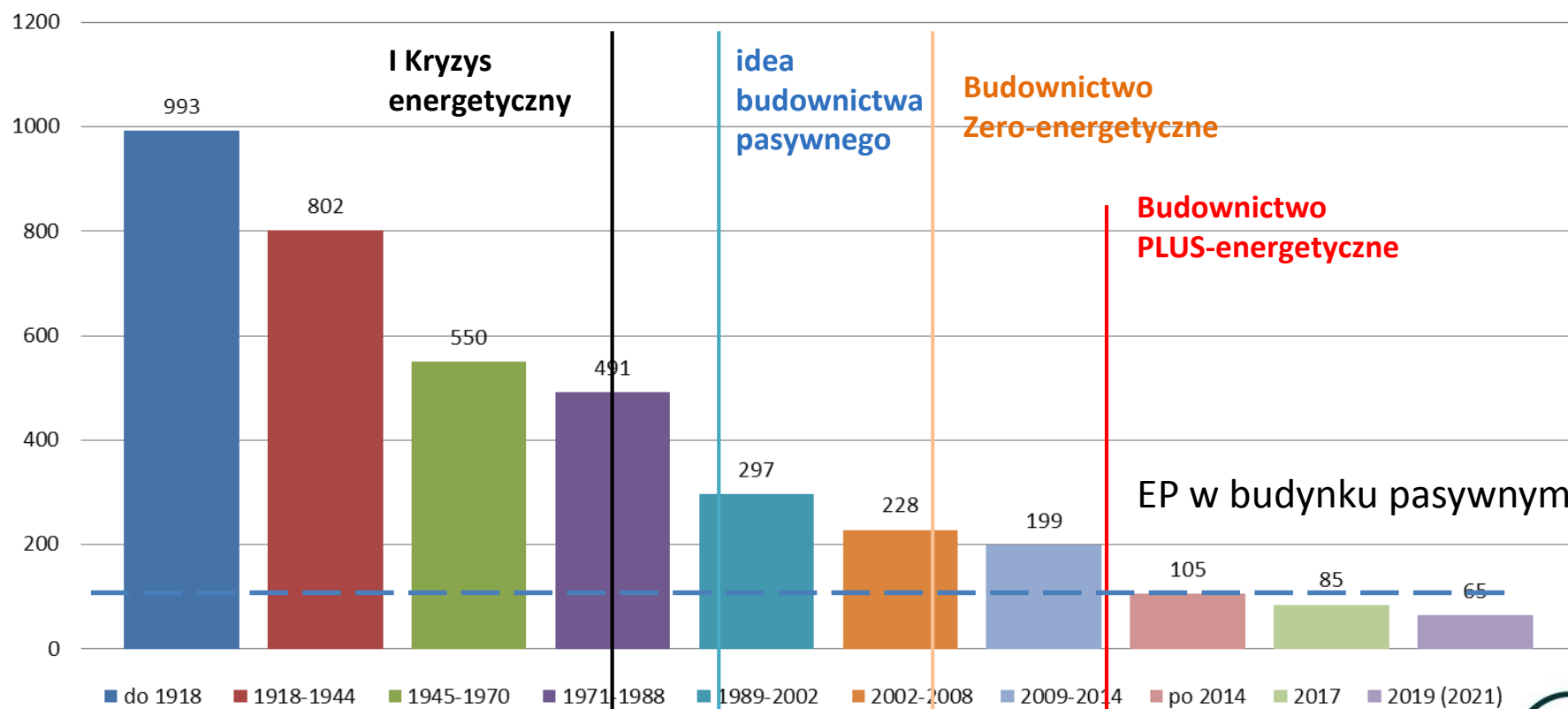
Jerzy ŻURAWSKI

*Dolnośląska Agencja Ochrony Środowiska Jerzy@cieplej.pl
Stowarzyszenie Agencji i Fundacji Poszanowania Energii SAPE*

Historia energooszczędności w budownictwie

Energia nieodnawialna pierwotna - EP w budynkach budowanych w latach

Wymagania prawne w zakresie charakterystyki energetycznej budynków wybranych krajów UE

Wymagania	Uwagi	U	U	U _w	U _d	U	U
		maksymalne dla ścian	maksymalne dla dachów	maksymalne dla okien	maksymalne dla drzwi	maksymalne dla okien dachowych	maksymalne dla podłogi na gruncie
W/(m ² ·K)							
Polska WT 2014	wymagane	0,25	0,2	1,3/0,9	1,7	1,5/0,9	0,3
Polska WT 2017	wymagane	0,22	0,17	1,1/0,9	1,5	1,3/0,9	0,3
Polska WT 2021	wymagane	0,2	0,15	0,9	1,3	1,1/0,9	0,3
Niemcy	wymagane	0,28	0,2	1,3	1,8	1,3	0,35
Austria	wymagane	0,35	0,2	1,4			0,4
Czechy	wymagane	0,3	0,24	1,8	3,5	2	0,6
	zalecane	0,2	0,16	1,2	2,3		0,4
Dania	wymagane	0,2	0,15	1,5		1,8	0,12
Finlandia	na 2012 r.	0,17 0,4 (dla domów z bali drewnianych)	0,09	1	1		0,16
Norwegia	wymagane	0,22	0,18	1,2	1,2	1,2	0,18
	zalecane	0,18	0,13	0,8	0,8	0,8	0,1

TABELA 1. Zestawienie porównawcze wymagań w zakresie izolacyjności termicznej przegród

WYMAGANIA PRAWNE ZAMIESZCZONO:

1. USTAWA z dnia 7 lipca 1994 r. **Prawo budowlane** (Dz.U. 1994 Nr 89 poz. 414)
2. USTAWA z dnia 29 sierpnia 2014 r. **o charakterystyce energetycznej budynków**
3. **Warunki techniczne** - ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 12 kwietnia 2002 r.w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.
4. **Projekt budowlany** - ROZPORZĄDZENIE MINISTRA TRANSPORTU, BUDOWNICTWA I GOSPODARKI MORSKIEJ z dnia 25 kwietnia 2012 r.w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego
5. **Świadectwa charakterystyki energetycznej** - Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw charakterystyki energetycznej

1. Prawo budowlane

Art. 5. 1. Obiekt budowlany jako całość oraz jego poszczególne części, wraz ze związanymi z nim urządzeniami budowlanymi należy, biorąc pod uwagę przewidywany okres użytkowania, projektować i budować w sposób określony w przepisach, w tym techniczno-budowlanych, oraz zgodnie z zasadami wiedzy technicznej, zapewniając:

1) spełnienie podstawowych wymagań dotyczących obiektów budowlanych określonych w załączniku I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. ustanawiającego zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych, dotyczących:

- a) nośności i stateczności konstrukcji,
- b) bezpieczeństwa pożarowego,
- c) **higieny, zdrowia i środowiska,**
- d) **bezpieczeństwa użytkowania i dostępności obiektów,**
- e) ochrony przed hałasem,
- f) **oszczędności energii i izolacyjności cieplnej,**
- g) zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych;

**JEDNAK CELEM NADRZĘDNYM BUDOWY
BUDYNKÓW NIE JEST ENERGOOSZCZĘDNOŚĆ**

WYMAGANIA PODSTAWOWE WG PRAWA OBOWIĄZUJĄCEGO W UE.

Projektowanie i budowa budynków narzuca spełnienia wymagań podstawowych.

Wymagania podstawowe narzucają szereg istotnych warunków jakie musi spełnić budynek aby umożliwić jego użytkowanie zgodne z przeznaczeniem.

Celem nadrzędny jest stworzenie odpowiedniego środowiska naturalnego w pomieszczeniach.

Zagadnienia środowiska wewnętrznego opisane zostały w normie PN-EN 15251.

Dział X

Oszczędność energii i izolacyjność cieplna

§ 328. 1. Budynek i jego instalacje ogrzewcze, wentylacyjne i klimatyzacyjne, ciepłej wody użytkowej, a w przypadku budynku użyteczności publicznej również oświetlenia wbudowanego, powinny być zaprojektowane i wykonane w taki sposób, aby ilość ciepła, chłodu i energii elektrycznej, potrzebnych do użytkowania budynku zgodnie z jego przeznaczeniem, można było utrzymać na racjonalnie niskim poziomie.

2. Budynek powinien być zaprojektowany i wykonany w taki sposób, aby ograniczyć ryzyko przegrzewania budynku w okresie letnim.

Warunki techniczne 2017

Budynek i jego instalacje ogrzewcze, wentylacyjne i klimatyzacyjne, ciepłej wody użytkowej, a w przypadku budynku użyteczności publicznej, **zamieszkania zbiorowego, produkcyjnych, gospodarczych i magazynowych** - również oświetlenia wbudowanego, powinny być zaprojektowane i wykonane w sposób, **zapewniający spełnienie następujących wymagań minimalnych:**

1) wartość wskaźnika EP [kWh/(m²rok)] określającego roczne obliczeniowe zapotrzebowanie na nieodnawialną energię pierwotną do ogrzewania, wentylacji, chłodzenia oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej, oświetlenia wbudowanego jest mniejsza od wartości wskaźnika EP, o których mowa w § 329 ust. 2;

2) przegrody oraz wyposażenie techniczne budynku odpowiadają przynajmniej wymaganiom izolacyjności cieplnej określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia oraz powierzchnia okien odpowiada wymaganiom określonym w pkt 2.1. załącznika nr 2 do rozporządzenia.

Warunki techniczne WT2017

1. Wymagania ogólne w zakresie EP:

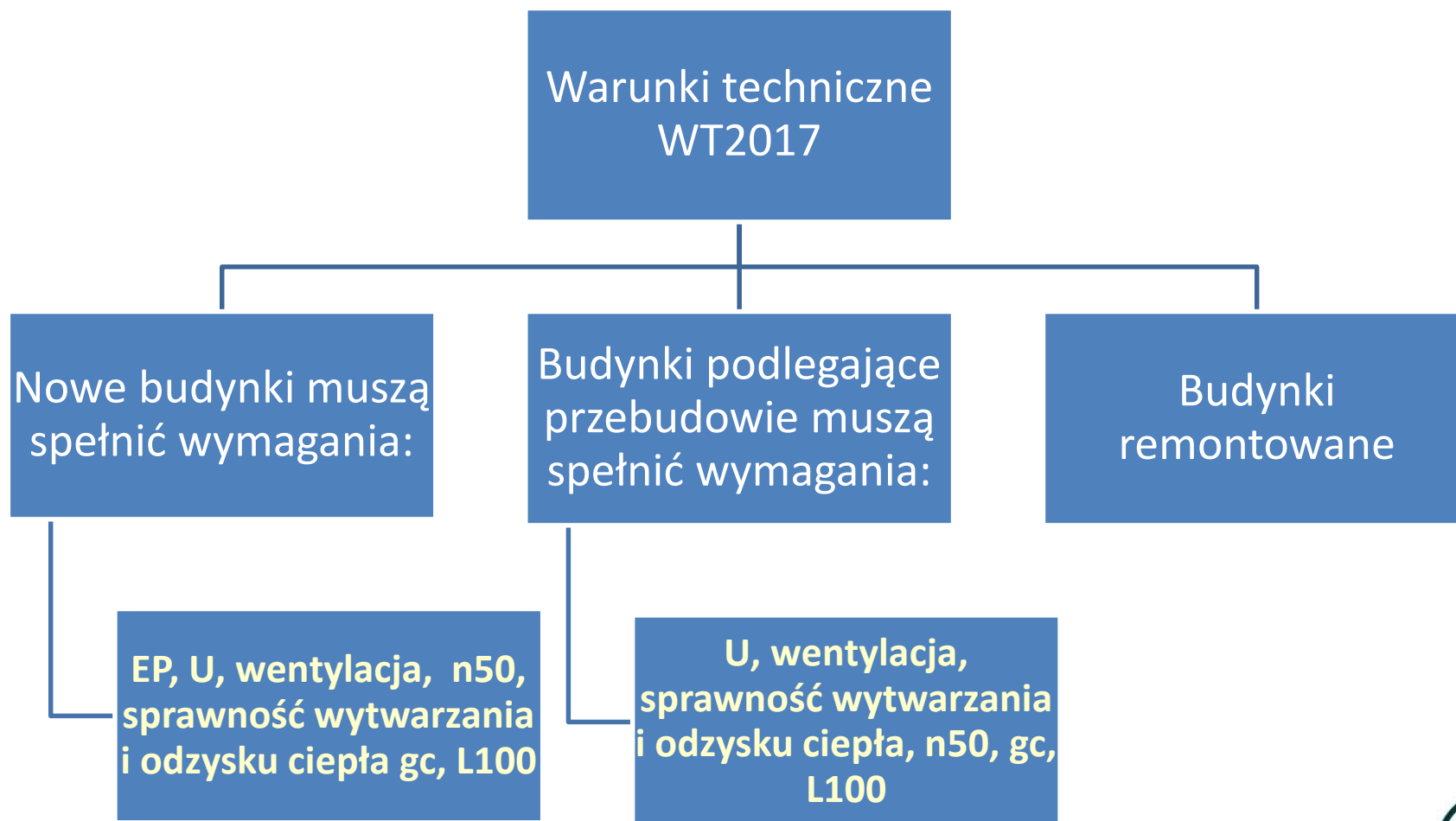
- Budynki mieszkaniowe jednorodzinne i wielorodzinne
- Budynki zamieszkania zbiorowego
- Budynki użyteczności publicznej
- Budynku produkcyjne i magazynowe

2. Wymagania szczegółowe:

- Minimalna sprawność wytwarzania
- Minimalna sprawność urządzeń odzysku ciepła lub recyrkulacji
- Wartości graniczne współczynników przenikania ciepła przegród
- Szczelność powietrzna budynku n_{50} i przegród przezroczystych L_{100}
- Powierzchnia A_{0max} oraz współczynnik przenikania ciepła przegród przezroczystych,
- współczynnik przepuszczalności energii całkowitej promieniowania słonecznego g_n
- Szczelność powietrzna stolarki i połączenia stolarki z konstrukcją budynku
- Wartość graniczna fr_{si}
- Izolacja cieplna przewodów rozdzielczych i komponentów w instalacjach c.o., c.w.u. chłodu, ogrzewania powietrznego
- Minimalna efektywność energetyczna urządzeń pomocniczych
- oświetlenie

Warunki techniczne

Wymagania wg WT 2013 dla budynków podlegających przebudowie

„1a. Wymagania minimalne, o których mowa w ust. 1, uznaje się za spełnione dla budynku podlegającego przebudowie, jeżeli przegrody oraz wyposażenie techniczne budynku podlegające przebudowie odpowiadają przynajmniej wymaganiom izolacyjności cieplnej określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia oraz powierzchnia okien odpowiada wymaganiom określonym w pkt 2.1. załącznika nr 2 do rozporządzenia.”;

W przebudowie należy spełnić wymagania szczegółowe w zakresie przebudowy !

Definicja przebudowy:

7a) przebudowie — należy przez to rozumieć wykonywanie robót budowlanych, w wyniku których następuje zmiana parametrów użytkowych lub technicznych istniejącego obiektu budowlanego, z wyjątkiem charakterystycznych parametrów, jak: kubatura, powierzchnia zabudowy, wysokość, długość, szerokość bądź liczba kondygnacji; w przypadku dróg są dopuszczalne zmiany charakterystycznych parametrów w zakresie niewymagającym zmiany granic pasa drogowego;

8) remoncie — należy przez to rozumieć wykonywanie w istniejącym obiekcie budowlanym robót budowlanych polegających na odtworzeniu stanu pierwotnego, a niestanowiących bieżącej konserwacji, przy czym dopuszcza się stosowanie wyrobów budowlanych innych niż użyto w stanie pierwotnym;

Maksymalną wartość wskaźnika EP

określającego roczne obliczeniowe zapotrzebowanie budynku na nieodnawialną energię pierwotną do ogrzewania, wentylacji, chłodzenia, przygotowania ciepłej wody użytkowej oraz oświetlenia oblicza się zgodnie z poniższym wzorem:

$$EP = EP_{H+W} + \Delta EP_C + \Delta EP_L; [\text{kWh}/(\text{m}^2 \cdot \text{rok})]$$

EP_{H+W} - częściowa maksymalna wartość wskaźnika EP na potrzeby ogrzewania, wentylacji oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej,

ΔEP_C - częściowa maksymalna wartość wskaźnika EP na potrzeby chłodzenia,

ΔEP_L - częściowa maksymalna wartość wskaźnika EP na potrzeby oświetlenia.

W przypadku budynków o różnych funkcjach użytkowych

W przypadku budynków o różnych funkcjach użytkowych maksymalne wartości wskaźnika EP określającego roczne obliczeniowe zapotrzebowanie budynku na nieodnawialną energię pierwotną do ogrzewania, wentylacji, chłodzenia, przygotowania ciepłej wody użytkowej i oświetlenia wbudowanego oblicza się zgodnie z poniższym wzorem:

$$EP = \Sigma_i(EP_i \cdot A_{f,i}) / \Sigma_i A_{f,i}; [\text{kWh}/(\text{m}^2 \cdot \text{rok})]$$

EP_i - maksymalna wartość wskaźnika EP określającego roczne obliczeniowe zapotrzebowanie na nieodnawialną energię pierwotną do ogrzewania, wentylacji, przygotowania ciepłej wody użytkowej, chłodzenia oraz oświetlenia wbudowanego, dla części i-tej budynku o jednolitej funkcji użytkowej o powierzchni $A_{f,i}$, $A_{f,i}$ - powierzchnia użytkowa ogrzewana (chłodzona) i-tej części budynku o jednolitej funkcji użytkowej.

Rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie

Wymagania obowiązujące w roku		2014	2017	2021
Przeznaczenie budynku		EP_{H+W}	EP_{H+W}	EP_{H+W}
		[W/m ² K]	[W/m ² K]	[W/m ² K]
Mieszkalny jednorodzinny		120	95	70
Mieszkalny wielorodzinny		105	85	65
Zamieszkania zbiorowego		95	85	75
Użyteczności publicznej	Opieki zdrowotnej	390	290	190
	pozostałe	65	60	45
Budynki gospodarcze produkcyjne, magazynowe		110	90	70

Lp.	Rodzaj budynku	Cząstkowe maksymalne wartości wskaźnika EP_{H+W} na potrzeby ogrzewania, wentylacji oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej [kWh/(m ² · rok)]		
		od 1 stycznia 2014 r.	od 1 stycznia 2017 r.	od 1 stycznia 2021 r. *)
1	2	3		
2	Budynek zamieszkania zbiorowego	95	85	75
3	Budynek użyteczności publicznej:	390	290	190
	a) opieki zdrowotnej			
	b) pozostałe	65	60	45
4	Budynek gospodarczy, magazynowy i produkcyjny	110	90	70
*) Od 1 stycznia 2019 r. – w przypadku budynków zajmowanych przez władze publiczne oraz będących ich własnością.				

1	2	3		
2	Budynek zamieszkania zbiorowego	$\Delta EP_C = 25 \cdot A_{fC}/A_f$	$\Delta EP_C = 25 \cdot A_{fC}/A_f$	$\Delta EP_C = 25 \cdot A_{fC}/A_f$
3	Budynek użyteczności publicznej:			
	a) opieki zdrowotnej			
	b) pozostałe			
4	Budynek gospodarczy, magazynowy i produkcyjny			

Oświetlenie

Lp.	Rodzaj budynku	Częstkowe maksymalne wartości wskaźnika ΔEP_L na potrzeby oświetlenia [kWh/(m ² · rok)] w zależności od czasu działania oświetlenia w ciągu roku t_0 [h/rok]*)		
		od 1 stycznia 2014 r.	od 1 stycznia 2017 r.	od 1 stycznia 2021 r.**)
1	2	3		
1	Budynek mieszkalny: a) jednorodzinny b) wielorodzinny	$\Delta EP_L = 0$	$\Delta EP_L = 0$	$\Delta EP_L = 0$
2	Budynek zamieszkania zbiorowego	dla $t_0 < 2500$ $\Delta EP_L = 50$ dla $t_0 \geq 2500$ $\Delta EP_L = 100$	dla $t_0 < 2500$ $\Delta EP_L = 50$ dla $t_0 \geq 2500$ $\Delta EP_L = 100$	dla $t_0 < 2500$ $\Delta EP_L = 25$
3	Budynek użyteczności publicznej: a) opieki zdrowotnej b) pozostałe			dla $t_0 \geq 2500$ $\Delta EP_L = 50$
4	Budynek gospodarczy, magazynowy i produkcyjny			

*) Jeżeli w budynku należy uwzględnić oświetlenie wbudowane, w przeciwnym przypadku $\Delta EP_L = 0$ kWh/(m² · rok).
**) Od 1 stycznia 2019 r. – w przypadku budynków zajmowanych przez władze publiczne oraz będących ich własnością.

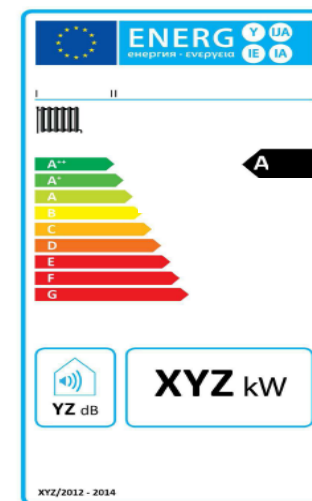

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE:

1. Minimalna sprawność wytwarzania
2. Minimalna sprawność urządzeń odzysku ciepła
3. Wartości graniczne współczynników przenikania ciepła przegród
4. Szczelność powietrzna budynku n_{50} i przegród przezroczystych L_{100}
5. Powierzchnia A_{0max} a współczynnik przenikania ciepła przegród przezroczystych,
6. Współczynnik przepuszczalności energii całkowitej promieniowania słonecznego g_n
7. Wartość graniczna f_{rsi}
8. Izolacja cieplna przewodów rozdzielczych i komponentów w instalacjach c.o., c.w.u. chłodu, ogrzewania powietrznego
9. Minimalna efektywność energetyczna urządzeń pomocniczych
10. Wymagania dla oświetlenia

MINIMALNA SPRAWNOŚĆ WYTWARZANIA

CO?

- OBOWIĄZKOWE prawo europejskie, które stosuje się IDENTYCZNIE i JEDNOCZEŚNIE w 30 krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EEA)
- Ustanawia wymóg MINIMALNEJ SPRAWNOŚCI oraz maksymalnego POZIOMU NOX i POZIOMU HAŁASU (tylko pompy ciepła) produktów wprowadzanych do sprzedaży

DLA-CZEGO?

- Począwszy od Kyoto, aby osiągnąć cele planu EU20 (efektywność energetyczna większa o 20% / 20% mniej emisji CO2 / 20% energii odnawialnych) w 2020r.
- Konsekwencja: produkty o MNIEJSZEJ SPRAWNOŚCI będą sukcesywnie WYKLUCZANE

ZAKRES?

- PRODUKTY ZWIĄZANE Z ENERGIĄ :

Kotły (oprócz kotłów na paliwo stałe) (grupa 1)

Gazowe i elektryczne wodne pompy ciepła (grupa 1)

Kogeneracja: Stirling, ICE (grupa 1)

Kotły B1 o mocy < 400 kW wyłączone

< 50 kW

Podgrzewacze wody
Zasobniki buforowe
Solar (grupa 2)

Prace w toku

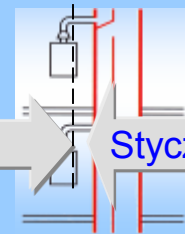

Kotły na paliwo stałe (grupa 15)

Zintegrowane pompy obiegowe (grupa 11)

Kotły B1 (przewód kominowy)

KIEDY?

Od

Wymóg minimalnej sprawności

S.E. = sprawność sezonowa

S.E. %	Kotły na paliwo kopalne ≤ 70 kW	Kotły na paliwo kopalne > 70 - < 400 Kw	Kogeneracja	Pompy ciepła > 52°C	Pompy ciepła ≤ 52°C	S.E. %
> 150%				Woda morską PC	Woda morską PC	> 175%
> 125%			Najl. CHP	Najl. pow.-woda Najl. Gaz PC	Najl. pow.-woda Najl. Gaz PC	> 150%
> 98%			CHP	PC pow.-woda	PC pow.-woda	> 123%
> 90%	Najl. Gaz Kondens.	Najl. Gaz Kondens.		Gaz PC	Gaz PC	> 115%
> 82%	Gaz Kondens. / Olej Kondens.	Gaz Kondens. / Olej Kondens.				> 107%
> 75%	Gaz Niskotemp. / Olej Kondens.	Gaz Niskotemp. / Olej Kondens.				> 100%
> 67%	Gaz Stand. / Olej Niskotemp.	Gaz Stand. / Olej Niskotemp.				> 92%
> 59%	Gaz Stand. Płom. Pilot.	Gaz Stand. Płom. Pilot.				> 84%
> 45%						> 70%
≤ 45%						≤ 70%

2017

2015

ErP wykluczy:

- Wszystkie gazowe kotły nie-kondensacyjne
- Kotły kondensacyjne o mniejszej sprawności
- Pompy ciepła o mniejszej sprawności

Wyjątek – kotły B1

Dyrektywa w sprawie etykiet

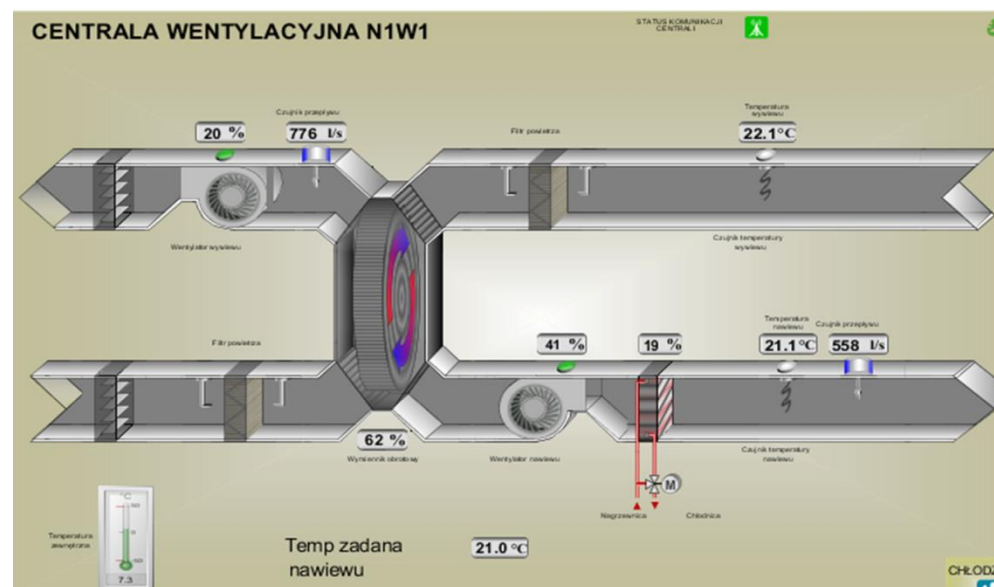

POŁĄCZENIE Z DYREKTYWĄ ErP

	S.E. %	Kotły na paliwo kopalne ≤ 70 kW	Kotły na paliwo kopalne > 70 - <400 Kw	Kogeneracja	Pompy ciepła > 52°C Woda morska PC	Pompy ciepła ≤ 52°C Woda morska PC	S.E. %
A+++	> 150%						> 175%
A++	> 125%			Najl. CHP	Najl. pow.-woda Najl. Gaz PC	Najl. pow.-woda Najl. Gaz PC	> 150%
A+	> 98%			CHP	PC pow.-woda	PC pow.-woda	> 123%
A	> 90%	Najl. Gaz Kondens.	Najl. Gaz Kondens.		Gaz PC	Gaz PC	> 115%
B	> 82%	Gaz Kondens. / Olej Kondens.	Gaz Kondens. / Olej Kondens.				> 107%
C	> 75%	Gaz Niskotemp. / Olej Kondens.	Gaz Niskotemp. / Olej Kondens.				> 100%
D	> 67%	Gaz Stand. / Olej Niskotemp.	Gaz Stand. / Olej Niskotemp.				> 92%
E	> 59%	Gaz Stand. Płom. Pilot.	Gaz Stand. Płom. Pilot.				> 84%
F	> 45%						> 70%
G	≤ 45%						≤ 70%

MINIMALNA SPRAWNOŚĆ URZĄDZEŃ ODZYSKU CIEPŁA

W instalacjach wentylacji mechanicznej ogólnej nawiewno-wywiewnej lub klimatyzacji komfortowej o wydajności **500 m³/h** i więcej należy stosować urządzenia do odzyskiwania ciepła z powietrza wywiewanego o **sprawności temperaturowej** co najmniej 50 % lub recyrkulację, gdy jest to dopuszczalne.

W przypadku zastosowania recyrkulacji strumień powietrza zewnętrznego nie może być mniejszy niż wynika to z wymagań higienicznych.

Dla wentylacji technologicznej zastosowanie odzysku ciepła powinno wynikać z uwarunkowań technologicznych i rachunku ekonomicznego.

Wymagań można nie stosować w przypadku instalacji używanych krócej niż przez 1.000 godzin w roku.

Recyrkulację powietrza można stosować wówczas, gdy przeznaczenie wentylowanych pomieszczeń nie wiąże się z występowaniem bakterii chorobotwórczych, z emisją substancji szkodliwych dla zdrowia, uciążliwych zapachów, przy zachowaniu wymagań § 149 ust. 1 oraz wymagań dotyczących ochrony przeciwpożarowej.

W budynku opieki zdrowotnej recyrkulacja powietrza może być stosowana tylko za zgodą i na warunkach określonych przez właściwego państwowego inspektora sanitarnego.

W przypadku stosowania recyrkulacji powietrza w instalacjach wentylacji mechanicznej nawiewno-wywiewnej lub klimatyzacji należy stosować układy regulacji umożliwiające w korzystnych warunkach pogodowych zwiększanie udziału powietrza zewnętrznego do 100 %.

Przepisu ust. 5 nie stosuje się w przypadkach, gdy zwiększanie strumienia powietrza wentylacyjnego uniemożliwiłoby dotrzymanie poziomu czystości powietrza wymaganego przez względy technologiczne.

WARTOŚCI GRANICZNE WSPÓŁCZYNNIKÓW PRZENIKANIA CIEPŁA PRZEGRÓD

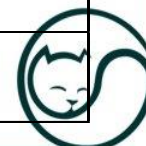
Wartości U_{max} dla ścian zewnętrznych,

Lp.	Rodzaj przegrody i temperatura w pomieszczeniu	Współczynnik przenikania ciepła UC(max) [W/(m ² ·K)]	
		od 1.01.2017 r.	od 1.01.2021 r.
1	Ściany zewnętrzne:		
	a) przy $t_i \geq 16^\circ\text{C}$	0,23	0,2
	b) przy $8^\circ\text{C} \leq t_i < 16^\circ\text{C}$	0,45	
	c) przy $t_i < 8^\circ\text{C}$	0,9	
2	Ściany wewnętrzne:		
	a) przy $\Delta t_i \geq 8^\circ\text{C}$ oraz oddzielające pomieszczenia ogrzewane od klatek schodowych i korytarzy	1	
	b) przy $\Delta t_i < 8^\circ\text{C}$	bez wymagań	
	c) oddzielające pomieszczenie ogrzewane od nieogrzewanego	0,3	
3	Ściany przyległe do szczelin dylatacyjnych o szerokości:		
	a) do 5 cm, trwale zamkniętych i wypełnionych izolacją cieplną na głębokości co najmniej 20 cm	1	
	b) powyżej 5 cm, niezależnie od przyjętego sposobu zamknięcia i zaizolowania szczeliny	0,7	
4	Ściany nieogrzewanych kondygnacji podziemnych	bez wymagań	

Wartości U_{\max} dla dachów podłóg na gruncie, stropów na strychu

Lp.	Rodzaj przegrody i temperatura w pomieszczeniu	Współczynnik przenikania ciepła UC(max) [W/(m ² ·K)]	
		od 1.01.2017 r.	od 1.01.2021 r.
5	Dachy, stropodachy i stropy pod nieogrzewanymi poddaszami lub nad przejazdami:		
	a) przy $t_i \geq 16^\circ\text{C}$	0,18	0,15
	b) przy $8^\circ\text{C} \leq t_i < 16^\circ\text{C}$	0,3	
	c) przy $t_i < 8^\circ\text{C}$	0,7	
6	Podłogi na gruncie:		
	a) przy $t_i \geq 16^\circ\text{C}$	0,3	
	b) przy $8^\circ\text{C} \leq t_i < 16^\circ\text{C}$	1,2	
	c) przy $t_i < 8^\circ\text{C}$	1,5	
7	Stropy nad piwnicami nieogrzewanymi i zamkniętymi przestrzeniami podpodłogowymi:		
	a) przy $t_i \geq 16^\circ\text{C}$	0,25	
	b) przy $8^\circ\text{C} \leq t_i < 16^\circ\text{C}$	0,3	
	c) przy $t_i < 8^\circ\text{C}$	1	
8	Stropy nad ogrzewanymi pomieszczeniami podziemnymi i stropy międzykondygnacyjne:		
	a) przy $\Delta t_i \geq 8^\circ\text{C}$	1	
	b) przy $\Delta t_i < 8^\circ\text{C}$	bez wymagań	
	c) oddzielające pomieszczenie ogrzewane od nieogrzewanego	0,25	

Stolarka budowlana

Lp.	Okna, drzwi balkonowe i drzwi zewnętrzne	Współczynnik przenikania ciepła U(max) [W/(m ² ·K)]	
		od 1.01.2017 r.	od 1.01.2021 r.
1	Okna (z wyjątkiem połaciowych), drzwi balkonowe i powierzchnie przezroczyste nieotwieralne:		
	a) przy $t_i \geq 16^\circ\text{C}$	1,1	0,9
	b) przy $t_i < 16^\circ\text{C}$	1,6	1,4
2	Okna połaciowe:		
	a) przy $t_i \geq 16^\circ\text{C}$	1,3	1,1
	b) przy $t_i < 16^\circ\text{C}$	1,6	1,4
3	Okna w ścianach wewnętrznych:		
	a) przy $\Delta t_i \geq 8^\circ\text{C}$	1,3	1,1
	b) przy $\Delta t_i < 8^\circ\text{C}$	bez wymagań	
	c) oddzielające pomieszczenie ogrzewane od nieogrzewanego	1,3	1,1
4	Drzwi w przegrodach zewnętrznych lub w przegrodach między pomieszczeniami ogrzewanymi i nieogrzewanymi:	1,5	1,3
5	Okna i drzwi zewnętrzne w przegrodach zewnętrznych pomieszczeń nieogrzewanych	bez wymagań	

Powierzchnia A_{0MAX} wymagania i konsekwencje.

Jeżeli pole powierzchni przegród szklanych i przezroczystych A_0 nie przekracza około 15-16% rzutu poziomego wszystkich kondygnacji, wówczas w budynku mieszkalnym i zamieszkania zbiorowego można będzie zastosować rozwiązania spełniające wymagania określone w tabeli 1 czyli np. okna o $U_w \leq 1,1 \text{ W/2K}$.

Jeżeli powierzchnia przegród przezroczystych jest większa od A_{0max}

$$A_{0max} = 0,15 A_z + 0,03 A_w$$

(co stanowi już minimum 16-18% -1/6 pow. podłogi lub więcej),

to okna powinny spełnić wymagania $U_w \leq 0,9 \text{ W/m2K}$.

W budynku produkcyjnym, magazynowym i gospodarczym łączne pole powierzchni okien oraz ścian szklanych w stosunku do powierzchni całej elewacji nie może być większe niż:

- 1) w budynku jednokondygnacyjnym (halowym) – 15%;
- 2) w budynku wielokondygnacyjnym – 30%.

Organizator konkursu

NAJLEPSZA STOLARKA BUDOWLANA

**Dolnośląska Agencja
Energii i Środowiska**

**Fundacja na Rzecz
Efektywnego Wykorzystania Energii**

Optymalizacji wartości U

Dopuszcza się dla budynku produkcyjnego, magazynowego i gospodarczego większe wartości współczynnika U niż $U_{C(max)}$ oraz $U_{(max)}$

jeżeli uzasadnia to rachunek efektywności ekonomicznej inwestycji, obejmujący koszty budowy i eksploatacji budynku.

WSPÓŁCZYNNIK PRZEPUSZCZALNOŚCI ENERGII CAŁKOWITEJ PROMIENIOWANIA SŁONECZNEGO

WSPÓŁCZYNNIK PRZEPUSZCZALNOŚCI ENERGII CAŁKOWITEJ PROMIENIOWANIA SŁONECZNEGO

Według wymagań prawnych dopuszczalny współczynnik przepuszczalności energii całkowitej promieniowania słonecznego został obniżony **do 0,35**.

Wymóg prawny wskazuje, że tylko w okresie letnim nie może przekroczyć wartości 0,35.
Sposób wyznaczania wartości nie uległ zmianie:

$$g = g_G \cdot f_C \leq 0,35$$

przy czym

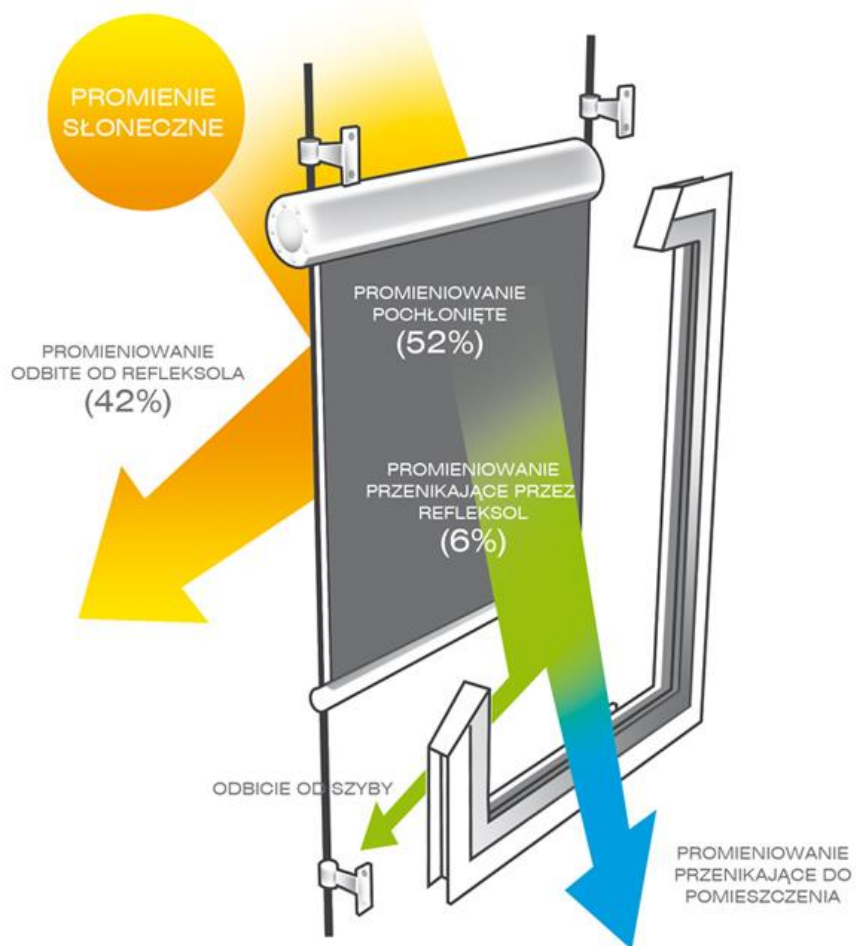
g_G – współczynnik całkowitej przepuszczalności promieniowania słonecznego dla szklenia,

f_C – współczynnik redukcji promieniowania słonecznego ze względu na zastosowanie urządzenia przeciwsłonecznego.

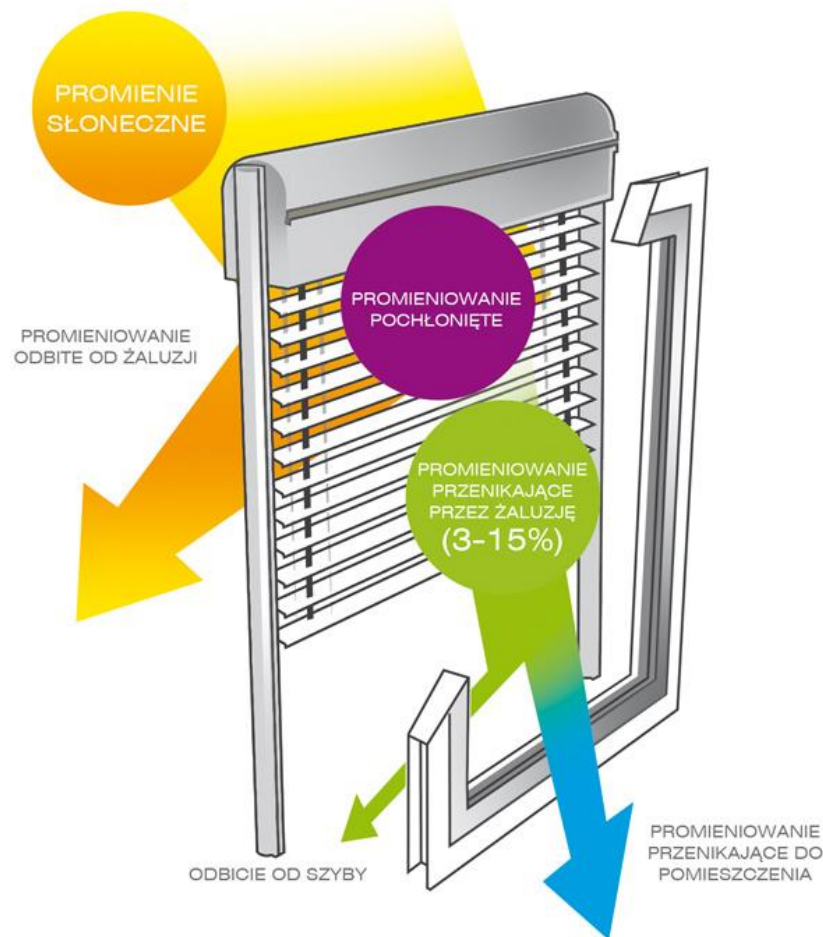
Wymagań tych nie stosuje się do:

- **przegród przezroczystych pionowych oraz pod kątem 60° skierowanych na północ, północny zachód, północny wschód oraz**
- **przegród przezroczystych dachowych pod kątem 45° skierowanych na północ.**

Refleksole

Żaluzje zewnętrzne

SZCZELNOŚĆ POWIETRZNA BUDYNKU N_{50} I PRZEGRÓD PRZEŹROCZYSTYCH L_{100}

SZCZELNOŚĆ OKIEN

Połączenia stolarki z budynkiem powinna być wykonany w sposób zapewniającym całkowitą szczelność połączenia.

W budynkach niskich i średniowysokich przepuszczalność powietrza dla okien i drzwi powinna wynosić **nie więcej niż 2,25 m³/(m·h)** w odniesieniu do długości linii styku lub **nie więcej niż 9 m³/(m²·h)** co odpowiada **klasie 3**, dla budynków wysokich odpowiednio **nie więcej niż 0,75 m³/(m·h)** w odniesieniu do długości linii styku lub **3 m³/(m²·h)** co odpowiada **klasie 4**

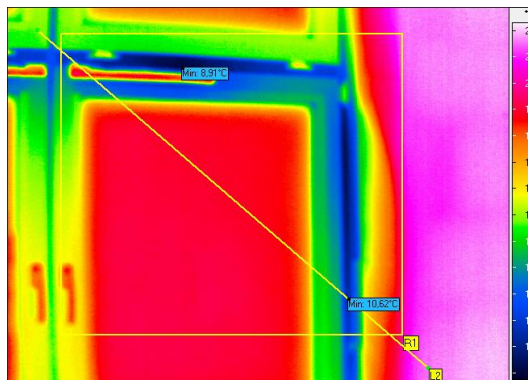
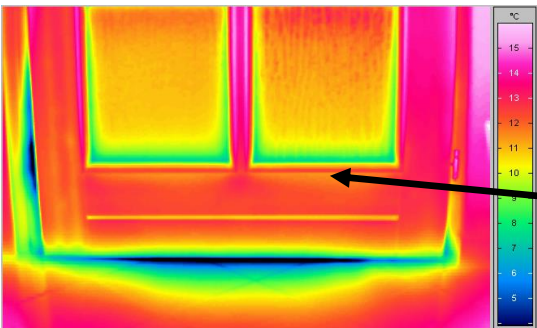
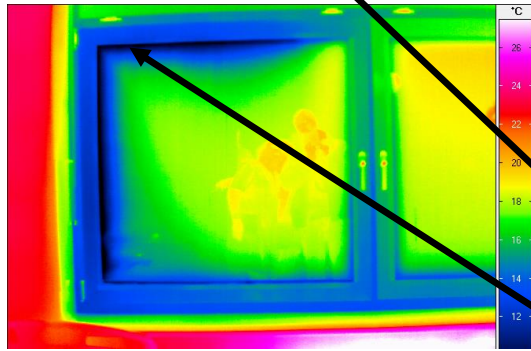
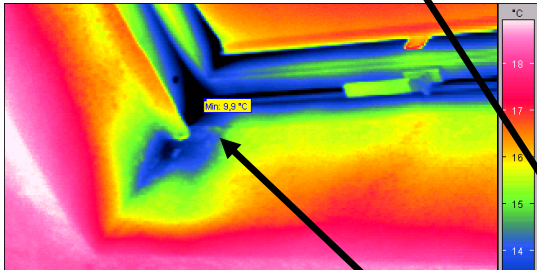
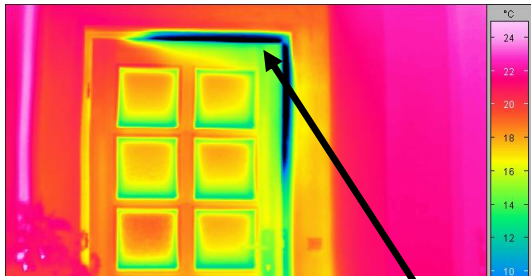
PRZEPUSZCZALNOŚĆ POWIETRZA.

Przepuszczalność powietrza (infiltracja) określa na ile szczelna jest przegroda. Ma to szczególne znaczenie w przypadku budynków energooszczędnych lub pasywnych dla których przewidziano wysoki poziom szczelności budynku. Szczelność stolarki może mieć decydujący wpływ na szczelność budynku. W badaniu szczelności określa się ilość powietrza przenikająca przez okno przy zadanym ciśnieniu. Współczynnik infiltracji określa ilość powietrza jaka przenika w ciągu godziny przez 1 m szczeliny stolarki przy różnicy ciśnienia 10 Pa. Za szczelność okna odpowiadają: konstrukcja profili, rodzaj uszczelek.

14	4.14	Przepuszczalność powietrza		1	2	3	4
		Maksymalne ciśnienie próbne (Pa)	npd	(150)	(300)	(600)	(600)
		Referencyjna przepuszczalność powietrza przy 100 Pa ($m^3/(h \cdot m^2)$ lub ($m^3/(h \cdot m)$))		(50 lub 12,50)	(27 lub 6,75)	(9 lub 2,25)	(3 lub 0,75)

Klasyfikacja	Przepuszczalność powietrza	Powierzchnia okna	Przepuszczalność powietrza okna
	$m^3/h \cdot m^2$	[m^2]	m^3/h
1	50	1,8	90
2	27	1,8	48,6
3	9	1,8	16,2
4	3	1,8	5,4

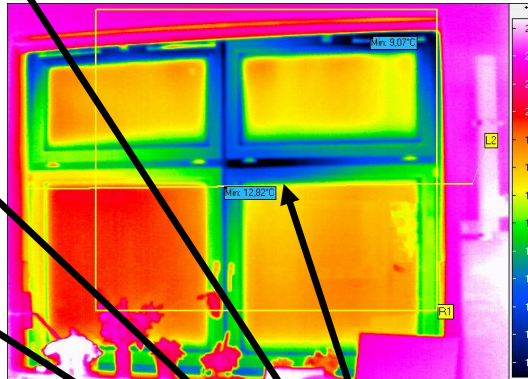
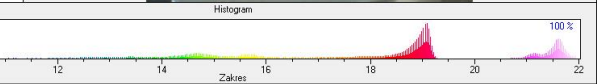
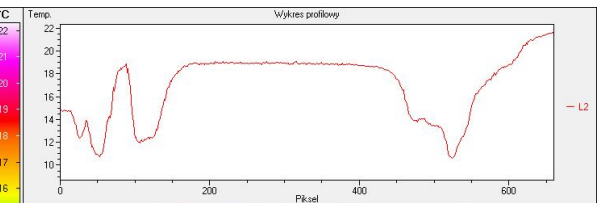

Termogram 31. Na termogramie zarejestrowano przecieki powietrza przez nieszczelności okienne.

ID	Wartość M	Min	Maks	Zakres	Odch. std.	Lp[m]
R1	16.70	8.91	21.61	12.70	2.82	5.68
L2	17.00	10.62	21.60	10.98	2.83	2.29

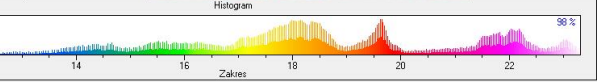
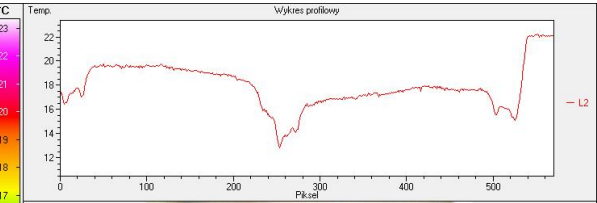
Częstość względna	
0.015	
0.010	
0.005	
0.000	

Termogram 32. Uwagi jak dla termogramu 30 i 31.

ID	Wartość M	Min	Maks	Zakres	Odch. std.	Lp[m]
R1	17.21	9.07	22.21	13.14	2.38	5.68
L2	17.84	12.82	22.21	9.39	1.78	1.37

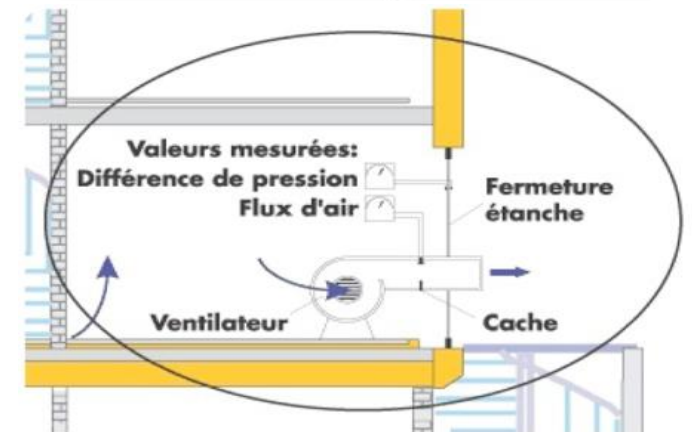
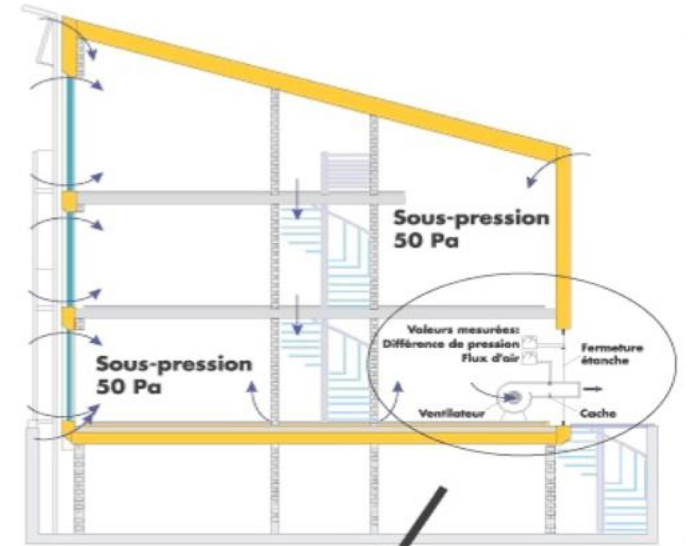
Częstość względna	
0.015	
0.010	
0.005	
0.000	

Lokalizacja miejsc przepływu powietrza

Określanie szczelności budynku

Szczelność na przenikanie powietrza.

W budynku przegrody zewnętrzne nieprzezroczyste, złącza między przegrodami i częściami przegród oraz połączenia okien z ościeżami należy projektować i wykonywać pod kątem osiągnięcia ich całkowitej szczelności na przenikanie powietrza.

W budynku mieszkalnym, zamieszkania zbiorowego i budynku użyteczności publicznej współczynnik infiltracji powietrza dla otwieranych okien i drzwi balkonowych powinien wynosić nie więcej niż $L_{100} \leq 9 \text{ m}^3/\text{h}\cdot\text{m}^2$).

Wymagana szczelność dla budynku wynosi:

- budynki z wentylacją grawitacyjną - $n_{50} \leq 3,0 \text{ h}^{-1}$; wymagania $a \leq a_0 = 0,3 \text{ m}^3/(\text{m} \cdot \text{h} \cdot \text{daPa}^{2/3})$.
- budynki z wentylacją mechaniczną - $n_{50} \leq 1,5 \text{ h}^{-1}$, wymagania $a \leq a_0 = 0,3 \text{ m}^3/(\text{m} \cdot \text{h} \cdot \text{daPa}^{2/3})$.

Budynki energooszczędne EU<40 kWh/m²rok - $n_{50} \leq 1,2 \text{ h}^{-1}$, zalecenia $L_{100} \leq 5 \text{ m}^3/\text{h}\cdot\text{m}^2$.

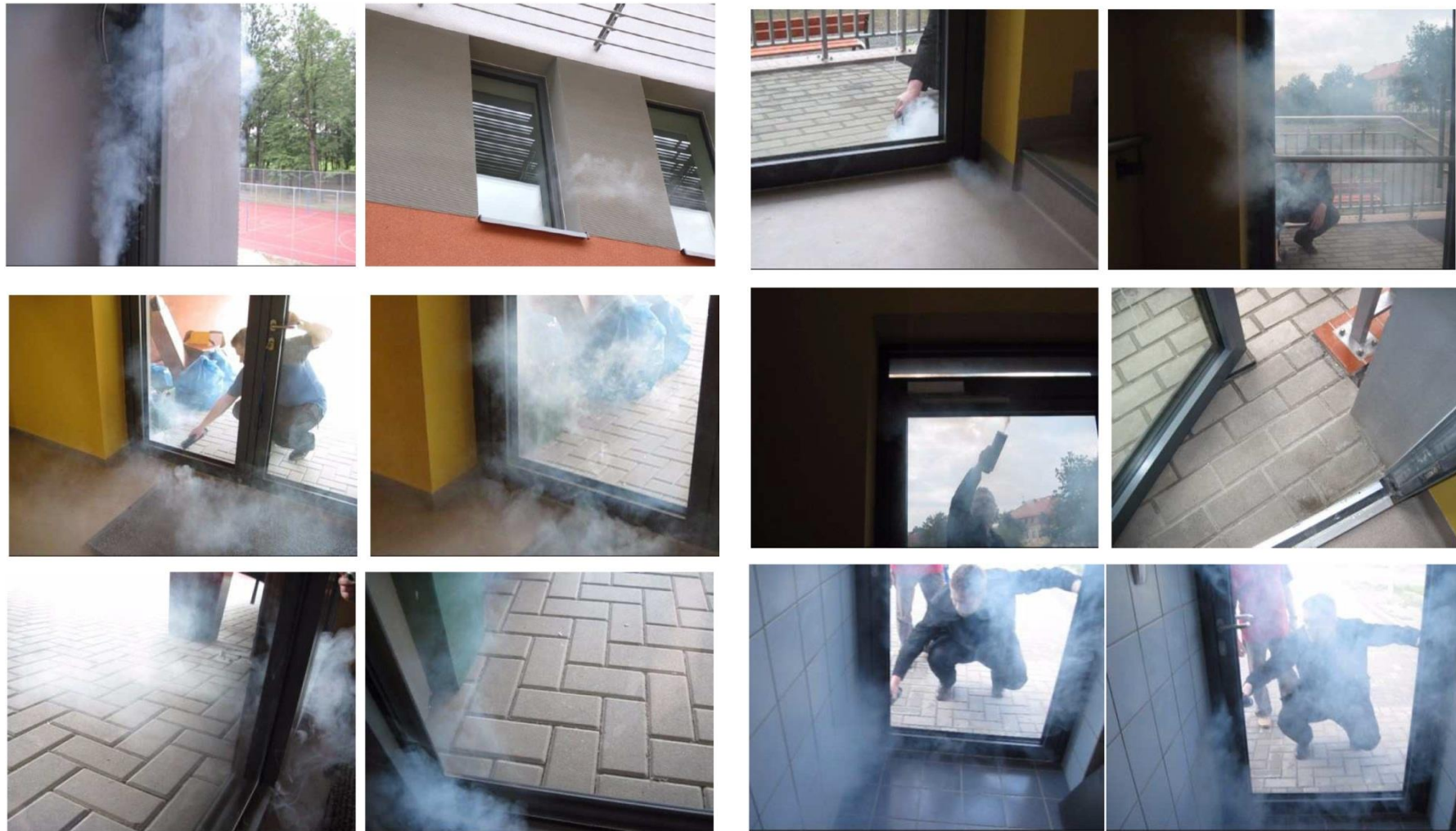
Budynki niskoenergetyczne EU<30 kWh/m²rok - $n_{50} \leq 1,0 \text{ h}^{-1}$, zalecenia $L_{100} \leq 3 \text{ m}^3/\text{h}\cdot\text{m}^2$.

Budynki pasywne EU<15 kWh/m²rok - $n_{50} \leq 0,6 \text{ h}^{-1}$, zalecenia $L_{100} \leq 2,0 \text{ m}^3/\text{h}\cdot\text{m}^2$.

Budynki wysokie EU<60 kWh/m²rok - $n_{50} \leq 0,4 \text{ h}^{-1}$, zalecenia $L_{100} \leq 1,5 \text{ m}^3/\text{h}\cdot\text{m}^2$.

Dla budynków niskoenergetycznych i pasywnych oraz dla budynków wysokich wartość szczelności stolarki budowlanej określane przez współczynnik infiltracji mogą być niższe od wartości maksymalnych .

Nieszczelności na uszczelkach między skrzydłem a ramą stolarki okiennej i drzwiowej

IZOLACJA CIEPLNA PRZEWODÓW ROZDZIELCZYCH I KOMPONENTÓW W INSTALACJACH C.O., C.W.U. CHŁODU, OGRZEWANIA POWIETRZNEGO

IZOLACJA RUR W INSTALACJACH C.O., C.T., C.W.U., RUROCIĄGÓW PAROWYCH, WĘZŁÓW CIEPLNYCH OTULINAMI FLEKIROCK

ŹRÓDŁO/SOURCE: ROCKWOOL.PL

Lp.	Rodzaj przewodu lub komponentu	Minimalna grubość izolacji cieplnej (materiał o współczynniku przewodzenia ciepła $0,035 \text{ W}/(\text{m}\cdot\text{K})^{1)}$
1	Średnica wewnętrzna do 22 mm	20 mm
2	Średnica wewnętrzna od 22 do 35 mm	30 mm
3	Średnica wewnętrzna od 35 do 100 mm	równa średnicy wewnętrznej rury
4	Średnica wewnętrzna ponad 100 mm	100 mm
5	Przewody i armatura wg poz. 1-4 przechodzące przez ściany lub stropy, skrzyżowania przewodów	50% wymagań z poz. 1-4
6	Przewody ogrzewań centralnych, przewody wody ciepłej i cyrkulacji instalacji ciepłej wody użytkowej wg poz. 1 -4, ułożone w komponentach budowlanych między ogrzewanymi pomieszczeniami różnych użytkowników	50% wymagań z poz. 1-4
7	Przewody wg poz. 6 ułożone w podłodze	6 mm
8	Przewody ogrzewania powietrznego (ułożone w części ogrzewanej budynku)	40 mm
9	Przewody ogrzewania powietrznego (ułożone w części nieogrzewanej budynku)	80 mm
10	Przewody instalacji wody lodowej prowadzone wewnątrz budynku ²⁾	50 % wymagań z poz. 1-4
11	Przewody instalacji wody lodowej prowadzone na zewnątrz budynku ²⁾	100 % wymagań z poz. 1-4

MINIMALNA EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA URZĄDZEŃ POMOCNICZYCH

Moc właściwa wentylatorów stosowanych w instalacjach wentylacyjnych i klimatyzacyjnych powinna nie przekraczać wartości określonych w poniższej tabeli:

Lp	Rodzaj i zastosowanie wentylatora	Maksymalna moc właściwa wentylatora	Lp.	Dodatkowe elementy instalacji wentylacyjnej lub klimatyzacyjnej	Dodatkowa moc właściwa wentylatora [kW/(m ³ /s)]
		[kW/(m ³ /s)]			
1	Wentylator nawiewny:				
	a) instalacja klimatyzacji lub wentylacji nawiewno-wywiewnej z odzyskiem ciepła	1,6	1	Dodatkowy stopień filtracji powietrza	0,3
	b) instalacja wentylacji nawiewno-wywiewnej bez odzysku ciepła oraz wentylacji nawiewnej	1,25	2	Dodatkowy stopień filtracji powietrza z filtrami klasy H10 i wyższej	0,6
2	Wentylator wywiewny:				
	a) instalacja klimatyzacji lub wentylacji nawiewno-wywiewnej z odzyskiem ciepła	1	3	Filtry do usuwania gazowych zanieczyszczeń powietrza	0,3
	b) instalacja wentylacji nawiewno-wywiewnej bez odzysku ciepła oraz wentylacji nawiewnej	0,8	4	Wysoko skuteczne urządzenie do odzysku ciepła (sprawność temperaturowa większa niż 90 %)	0,3
	c) instalacja wywiewna	1			

OŚWIETLENIE

Oświetlenie

Lp.	Rodzaj budynku	Cząstkowe maksymalne wartości wskaźnika ΔEP_L na potrzeby oświetlenia [kWh/(m ² · rok)] w zależności od czasu działania oświetlenia w ciągu roku t_0 [h/rok]*)		
		od 1 stycznia 2014 r.	od 1 stycznia 2017 r.	od 1 stycznia 2021 r.**)
1	2	3		
1	Budynek mieszkalny: a) jednorodzinny b) wielorodzinny	$\Delta EP_L = 0$	$\Delta EP_L = 0$	$\Delta EP_L = 0$
2	Budynek zamieszkania zbiorowego	dla $t_0 < 2500$ $\Delta EP_L = 50$ dla $t_0 \geq 2500$ $\Delta EP_L = 100$	dla $t_0 < 2500$ $\Delta EP_L = 50$ dla $t_0 \geq 2500$ $\Delta EP_L = 100$	dla $t_0 < 2500$ $\Delta EP_L = 25$
3	Budynek użyteczności publicznej: a) opieki zdrowotnej b) pozostałe			dla $t_0 \geq 2500$ $\Delta EP_L = 50$
4	Budynek gospodarczy, magazynowy i produkcyjny			

*) Jeżeli w budynku należy uwzględnić oświetlenie wbudowane, w przeciwnym przypadku $\Delta EP_L = 0$ kWh/(m² · rok).
**) Od 1 stycznia 2019 r. – w przypadku budynków zajmowanych przez władze publiczne oraz będących ich własnością.

Oświetlenie

Kryteria przy projektowaniu oświetlenia zgodnie z **PN-EN 12464-1:2003**.

Do podstawowych parametrów określających otoczenie świetlne w normie zaliczono:

- natężenie oświetlenia,
- rozkład luminacji,
- ośnienie,
- kierunkowość światła,
- oddawanie barw
- wygląd barwy światła,
- migotanie.

eksploatacyjne natężenie oświetlenia (Em) - najniższa wartość średniego natężenia oświetlenia, zalecane do utrzymania podczas użytkowania oświetlenia.

PN-EN 12464-1:2003 Technika świetlna. Oświetlenie miejsc pracy. Część 1: Miejsca pracy wewnątrz pomieszczeń.

Rodzaj wnętrza, zadania	Em	UGR	Ra	Uwagi
Segregowanie, kopiowanie	300	19	80	
Pisanie ręczne, pisanie na maszynie, czytanie obsługiwane klawiatury, przetwarzanie danych	500	19	80	odnośnik do rozdziału normy dotyczącego pracy z komputerem
Kreślarnie	750	16	80	
Stanowiska projektowania wspomaganie komputerowo	500	19	80	odnośnik do rozdziału normy dotyczącego pracy z komputerem
Salę posiedzeń i konferencyjne	500	19	80	oświetlenie powinno być regulowane

UGR oznacza wartość graniczną ujednoczonego wskaźnika ośnienia

Rodzaj wnętrza, zadania	Em	UGR	Ra
Kucie swobodne	200	25	60
Spawanie	300	25	60
Montaż: zgrubny	200	25	80
średni	300	25	
dokładny	500	22	
precyzyjny	750	19	
Pisanie ręczne, pisanie na maszynie, czytanie obsługiwane klawiatury, przetwarzanie danych	500	19	80
Wyrób narzędzi, wzorników, szablonów, przyrządów do obróbki, mechanika precyzyjna, mikromechanika	1 000	19	80

UGR oznacza wartość graniczną ujednoczonego wskaźnika ośnienia

Oświetlenie

Natężenie światła w obszarze otoczenia zadania wzrokowego powinno być zgodne z tabelą.

Obszar zadania [lx]	Obszar bezpośredniego otoczenia zadania wzrokowego [lx]
≥ 750	500
500	300
300	200
≤ 200	E obszaru zadania wzrokowego

Warunki techniczne	2014	2017	2021
Powierzchnia użytkowa [m ²]	137,9		
Koszt budowy [zł]	346 686,67		
Współczynnik przenikania ciepła przegród [W/(m²·K)]			
U ścian zewnętrznych	0,213	0,168	0,122
U podłogi	0,290	0,290	0,290
U dachu	0,194	0,158	0,129
U okien	1,30	1,10	0,82
U okien dachowych	1,40	1,30	0,90
U drzwi	1,40	1,00	1,30
Instalacje			
Rodzaj wentylacji	naturalna	naturalna	mechaniczna z rekuperatorem o $\eta = 85\%$
Źródło ciepła	kocioł gazowy kondensacyjny	kocioł gazowy kondensacyjny + kolektory słoneczne na c.w.u.	kocioł gazowy kondensacyjny + kolektory słoneczne na c.w.u.
Energia [kWh/m²·rok]			
użytkowa	78,2	66,6	33,9
końcowa	99,8	100,3	69,9
pierwotna	119,7	92,3	66,9
wymagana wg WT	120,0	95,0	70,0
Nakłady dodatkowe w stosunku do WT 2014			
Dodatkowe nakłady [zł]	21 836,98		52 556,99
Przyrost ceny [%]	9,0		21,7
Koszty eksploatacyjne [zł/rok]	3 226,40	2 492,34	1 791,22
Koszty eksploatacyjne [zł/m ² ·rok]	23,41	18,08	12,99
Koszty eksploatacyjne [zł/m ² ·miesiąc]	1,95	1,51	1,08
Koszty budowy [zł/m ²]	2515	2673	2896
Wzrost kosztów budowy [zł/m ²]	158		381
Roczne oszczędności eksploatacyjne	734		1435
Czas zwrotu poniesionych dodatkowych nakładów SPBT [lata]	29,75		36,62

TABELA 9. Analiza opłacalności budowy domu typu C do WT 2017 i WT 2021